

– Vit skulu ikki spæla politikarar, men útilokandi hugsa um at reka sparikassan á skilabesta hátt, og tað gera vit uttan at taka politisk atlit, sigur Bjarni Olsen, tá hann verður spurdur um sparibumban fer at ávirka úrslitið av lögtingsvalinum

Sparibumba mitt í valstriðnum

Samfelagsfrøðingurin, Bogi Eliassen, væntar, at uppsagnirnar í Føroya Sparikassa verða óivað nýttar í valstriðnum. Hann heldur kortini tað er týðningar- mikið, at uppsagnirnar ikki verða yvir- tulkaðar, tí ein stovnurin hevur fullan rætt at fremja rationaliser- ingar

SPARIBUMBA
*Páll Holm Johannesen/
Eyðun Klakstein*

Eina viku áðrenn lögtings- valið slepti Føroya Spari- kassi eini bumbu.

16 fólk verða koyrd til hús og 5 bygdadeildir stongja.

Almenna hugsanin hevur í eina tíð verið, at búskap- arliga støðan í landinum ikki longur er so góð, sum hon hevur verið, og ser- frøðingar halda seg síggja onkur vandasker fyri framan.

Føroya Sparikassi tví- heldur um, at átakið hjá teimum í hesu vikuni var neyðugt og eitt úrslit av vanligum rationalisering- um.

Men tað er skjótt, at fólk halda seg hoyra ekkó frá fyrra partinum av 1990'un- um, tá ið peningastovnarnir eisini søgdu nógvum fólk- um úr starvi.

Spurningurin er so, um sparingarátakið hjá Føroya Sparikassa kann fáa ávirk- an á lögtingsvalið týsdagin.

Møguligt trýst

Samfelagsfrøðingurin, Bogi Eliassen, heldur, at sparibumban hjá Føroya

Sparikassa kann møguliga tulkast sum trýst á politik- kararnar. Hann ror fram- undir, at stovnurin hevur fleiri ferðir gjørt vart við ringu støðuna í alivinnuni, sum Føroya Sparikassi hev- ur sett nógvan pening. Hann leggur tó dent á, at hetta er bert ein giting. Bogi sigur seg kortini vænta, at Føroya Sparikassi hevði boðað frá í frágreið- ingini at tað var ringa støð- an í alivinnuni, sum gjørdi at 16 vórðu koyrd úr starvi, um teir veruliga vildu leggja trýst á politikkararn- ar.

– Almenna frágreiðingin hjá Føroya Sparikassa er, at sparingarnar eru gjørdar orsaka av rationalisering- um. Stovnurin tekur virkis- búskaparlig atlit og ikki politisk atlit, og tí eigur stovnurin ikki at hugsa um at val er í hondum, sigur Bogi Eliassen.

Líta aftur á

Spurdur, um nakar politik- ur flokkur fær ágóðan av sparibumbuni hjá Føroya Sparikassa, svarar Bogi Eliassen, at føroyski veljarin óivað hugsar um nógvu sparingarnar í føroyska figgjarheiminum fyrst í nitiárunum, har nógv fólk vóru søgd úr starvi í pen- ingarstovnum.

– Fólk seta tí møguliga spurningin um kreppa nú er á veg aftur og harvið hugsa um møguligar kreppu- loysnir til t.d alivinnuna ella um lærdómurin frá 90 árunum skal vera, at polit- iska skipanin skal halda seg burtur, greiðir Bogi Eliassen. Bogi Eliassen visir á, at Tjóðveldisflokkurin hevur greiðast vinnupolitiska boðskapin í valstriðnum, meðan Fólkaflokkurin, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin útiýsa

ikki, at politiska skipanin fer inn at veita eina hjál- andi hond.

– Tað er torført at siga um nakar einstakur flokkur fær ágóðan, men kanska tað nøkur gerast meira afturhaldsinnað viðvíkjandi trúnni á ein sjálvberandi føroyskan búskap. Eitt nú fekk Sambandsflokkurin stóra framgongd á valinum í 1994, men ansast skal eftir, at hetta ikki verður yvirtulkað, tí Sparikassin skal taka vinnulig atlit og hevur grundgivið fyri at tað eru rationaliseringar og ikki ein møgulig kreppa í føroyska figgjarheiminum, hóast hetta óivað verður brúkt í valstriðnum sein- astu viku, greiðir Bogi Eliassen frá.

Eingi politisk atlit

Føroya Sparikassi heldur ikki, at peningastovnurin skal taka politisk atlit.

– Vit hava als ikki tikið politisku støðuna við í okkara meting, og tað skulu vit heldur ikki gera, sigur Bjarni Olsen, stjóri í Føroya Sparikassa.

Hann vil ikki gera sær metingar um, hvørt spar- ingarátakið hjá sparikass- anum kann fáa ávirkan á lögtingsvalið, sum verður hildið komandi týsdag.

– Onkur vildi kanska sagt, at um vit høvdu biðað við hesum til eftir valið, so høvdu vit eisini borið okk- um skeivt at. Men soleiðis hugsa vit ikki. Vit skulu ikki spæla politikarar, men útilokandi hugsa um at reka sparikassan á skilabesta hátt, og tað gera vit uttan at taka politisk atlit, sigur Bjarni Olsen.

Granskari heldur, at tað er hugsandi, at tað verða tey eldru, sum fáa størstu trupulleikarnar av sparingunum hjá peningastovnunum. Stjórin í Føroya Sparikassa heldur, at tey eldru eisini kunnu brúka sjálvvirkandi skipanir

Tey eldru á bygd mugu svíða

Tá ið peningastovn- arnir skerja sítt virk- semi á bygd, rakar fyrst og fremst tey eldru. Tey brúka ikki sjálvvirkandi skipan- inar, men gerast tapararnir í rational- iseringsspælinum hjá peningastovnunum. Granskari heldur, at tey eldru kunnu tí lætt verða sett á eitt síðuspor í allari automatiseringini

AVLEIÐINGAR
*Eyðun Klakstein/
Páll Holm Johannesen*

Rationaliseringar, automat- iseringar, sparingar ella niðurlaggingar.

Tað kann kallast so nógv, men tað er ein sannroynd, at nógvur føroyskar bygdir missa alt fleiri av teimum tænastunum, sum tær hava fingið frá eitt nú peninga- stovnunum og postverkin- um.

Upplatingartíðirnar ger- ast styttri, og deildir verða lagdar niður.

Týsdagin gjørdist tað greitt, at Føroya Sparikassa

rýmir úr fimm bygdum aft- urat, og tað er fyrst og fremst tey eldru, sum koma at sviða.

– Hetta rakar ikki meg so meint persónliga, tí eg brúki sjálvvirkandi skipan- ir, og tað gera nógv ung og vinnulivið annars, men eg eri sera keddur um, at tað eru fyrst og fremst tey eldru, sum koma at sviða fyri, at peningastovnarnir nú eru farnir úr bygdini, sigur Niels Olgar Joensen, sum er vinnulivsmaður í Sandavági.

Har verður deildin hjá Føroya Sparikassa stongd hálvan februar. Føroya Banki hevur latið sína deild aftur, og nú stúra tey fyri, at posthúsið eisini fer at stongja.

Einki eftir í Hósvík

Í Hósvík hava tey longu verið gjøgnum alla myll- una. Har lat Føroya Banki aftur fyri rúmari tíð síðani, og í fjør var lykilin snarað- ur um á posthúsinum fyri seinastu ferð.

1. apríl í fjør minkaði Føroya Sparikassi eisini um sínar upplatingartíðir, og seinastu tíðina hevur bara

verið opið seinnapart hós- dag.

– Vit fara ikki at merkja tað so nógv nú, at Føroya Sparikassi skal lata aftur. Fyri nógv av okkum lat sparikassin aftur fyri einum ári síðani. Hesa seinastu tíðina hevur sparikassin havt so lítið opið, at tað hevur bara verið ein viðfán- ingur av eini deild, sigur Heini Holm, bygdarráðs- formaður í Kvívík.

– Og ja, tað er eingin ivi um, at tað eru fyrst og fremst tey eldru í bygdini, sum koma at merkja spar- ingarnar.

Vænta at annað fer

Á Skála hava tey framvegis bæði posthús og deild hjá Føroya Banka, sum hevur opið hálva tíð, men um ein mánað fer Føroya Spari- kassi, sum hevur havt opið fulla tíð og hevur havt nógv viðskiftafólk, av Skála. Sparikassin hevur tó deild á Strøndum.

Í Skopun missa tey eisini deildina hjá Føroya Spari- kassa, men har hava Post- verkið og Føroya Banki framvegis deildir.

– Vit stúra ikki fyri nøkr-

um, men vit kunnu næstan rokna við, at okkurt annað fer at lata aftur í bygdini eisini, siga fólk í Skopun, sum vit hava tosað við.

Í Hósvík hava tey ikki verið so forkelað við deild- um. Har hevur einki post- hús verið, og Føroya Banki hevur heldur ikki verið í bygdini. Tey hava bara havt deild hjá Føroya Spari- kassa, men hálvan februar verður hon burtur.

Tey eldru á síðuspori

Gestur Hovgaard, sum er granskari á Granskingar- deplinum fyri Økismenn- ing, heldur, at borgarnir hava tørv á teimum tænast- um, teir einaferð fáa boðið. Verða tænastur niðurlagdar er uppgávan at finna aðrar hættir at loysa trupulleikan.

– Heimagreiðslur eru ein mogleiki at loysa trupul- leikan, men tað er lítið at ivast í, at slíkar skipanir eru serliga ætlaðar teimum ungu. Tað kann tí væl hugs- ast at verða tey eldru, sum fáa størstu trupulleikarnar av niðurlaggingum, heldur hann.

Hann leggur afturat, at fleiri eldri fólk hvørki eiga

teldu ella bil og hava tí rættiliga avmarkaðar mogleikar at fara úr bygd- ini.

– Tey eldru kunnu tí lætt verða sett á eitt síðuspor í allari automatiseringini, sigur Gestur Hovgaard.

Neyðugt stig

Føroya Sparikassa heldur, at sparingarátakið, sum nú er gjørt, varð neyðugt. Sjálvvirkandi skipanir gera, at brúk er fyri færri fólkum. Nú brúka fólk í alt størri mun gjaldskort, HeimaGreiðslu og HeimaBanka, og sambært Føroya Sparikassa eru manuelli avgreiðslurnar minkaðar við næstan einum triðingi eftir fyra árum.

– Vit skulu ikki tosa uttan um. Í teimum bygdunum, har vit hava havt deildir, sum nú skulu lata aftur, rakar tað bygdarfólkið. Men samstundis mugu vit siga, at støðan er ikki so nógv øðrvísi í hesum bygd- um enn aðrastaðni. Tað eru nógvur bygdir, sum onga deild hava havt, og býrt tú eitt nú í høvuðstaðnum, so kanst tú hava langan veg til nærmasta peningastovnin,

sigur Bjarni Olsen, stjóri í Føroya Sparikassa.

– Eg skilji væl sjónar- miðið, at tað eru tey eldru, sum koma at merkja spar- ingarnar best, men eisini tey hava alternativar møgu- leikar. Vit vilja hjálpa teim- um at finna loysnir. Tey kunnu senda okkum flyt- ingarnar ella koyra til eina aðra deild. Tey eldru kunnu eisini brúka sjálvvirkandi skipanir og gjaldskort, og kanska skulu tey eisini venja seg við at gera tað.

Stjórin í Føroya Spari- kassa heldur, at samfelagið er broytt nógv bara upp á fá ár.

– Internetið er alt meira útbreitt, samferðsluviður- skiftini eru betur, og tað sama er við samskiftinum. Tí mugu vit eisini fyrihalda okkum til hesar broytingar, og samanumtikið hava vit nógv fleiri tilboð til okkara viðskiftafólk, enn vit áður hava havt, sigur Bjarni Olsen.

Finnið millumloysnir

Samfelagsgranskarin, Gestur Hovgaard, eggjar føroyskum kommunum til at finna øðrvísi loysnir í samband við at fleiri og fleiri tænastur verða fluttar til miðstaðarøkið

Samfelagsgranskarin Gestur Hovgaard væntar, at fleiri og fleiri tænastur verða miðsavnaðar í framtíðini. Hetta kemur serliga av øktu samskiftsmøguleik- unum, sum ger tað lættari hjá stovnum at rationalisera sín bygna. Í hesum sambandi eggjar hann føroysku kommunum til at finna sonevndar millumloysnir

UPPSAGNIR
*Páll Holm Johannesen
pall@sosialurin.fo*

Skopun, Sandavágur, Kví- vík, Hósvík og Skála. Hes- ar bygdir verða allar um miðan februar uttan ein Føroya Sparikassa. Í Degi og viku týskvöldið lögdu fólk úr Sandavági ikki fingrarnar ímillum, og vistu sína stóru ónøgd við avgerðina hjá stjórnini í Føroya Sparikassa um at niðurlægja deildina í bygd- ini. Aðrastaðni í blaðnum kann lesast, at hinar bygd- irnar eisini ilskast um nið- urlaggingarnar.

Gestur Hovgaard starvast dagliga á Granskingar-

depilinum fyri økismenn- ing í Klaksvík. Vit hava spurt hann um hvørjar avleiðingar niðurlaggingar av ymiskum tænastum hava fyri føroyska bygdasamfel- agið.

Miðsavnan

Gestur greiðir frá, at rákið rundan um okkum visir, at økjandi automatisering elvir til eina miðsavnan av tænastum. Hann leggur afturat, at tænasturnar í dag gerast minni og minni persónligar hjá borgar- unum.

– Tað er einki at ivast í, at lokalir stovnar hava stóran týðning fyri eina bygd. Hóast tað er harmiligt at stovnar lata aftur, so kunnu privatar stovnar ikki binda seg at

hava opið í einum ávisum øki. Í hesum førum tosa við um ein figgjarstovn, sum skal lúka hørd krøv um at bera seg figgjarliga. Er støðan hon, at tað ikki fingrarnar ímillum, og vistu sína stóru ónøgd við avgerðina hjá stjórnini í Føroya Sparikassa um at niðurlægja deildina í bygd- ini. Aðrastaðni í blaðnum kann lesast, at hinar bygd- irnar eisini ilskast um nið- urlaggingarnar.

Gestir visir á, at gongdin í bæði Danmark og Noregi hevur verið, at øktu sam- skiftismøguleikarnir geva fyrirtøkum í dag munandi betri mogleikar at ration-

alisera sína bygna. Hann væntar, at verður talan eitt veruligt bakkast fyri før- oysku vinnuna, er ikki óhugsandi, at vinnulivið í Føroyum í størri mun fara at ganga somu leið.

Aðrar millumloysnir

Samfelagsgranskarin innan økismenning heldur, at verða tænasturnar í størri mun miðsavnaðar, er tað av stórum týðningi, at kommunurnar finna nakrar øðrvísi millum loysnir. Hann sigur at kommun- urnar kring landið kunnu krevja av einum privatum stovni at teir hava deildir á bygd, tí tað er ikki uppgáv- an hjá einum privatum stovni.

Hann eggjar tí kommun- um at fara til verka og finna fram til øðrvísi loysnir í teimum stórum, har tænast- ur verða niðurlagdar. Hann sigur, at kommunurnar verða noyddar at nýta sítt hugflog til at finna hesar millum loysnir. Gestur nevnur eitt dømi um eina loysn í eini bygd í Noregi. Bygdin hevði hvørki ráð til posthús ella frísor, og tí tók einasti frísorurin í bygdini sakina í egnar hendur og samtvinn- aði eina frísor salong og eitt posthús undir somu lon.

Kvívíkar kommuna flutti – og flutti

Kvívíkar kommuna flutti fyr trimum árum alt sítt virksemi til Føroya Sparikassa, tí peningastovnurin hevði deild í bygdini. Í fjør fór kommunan retur til Føroya Banka

FLYTINGAR
Eyðun Klakstein

Tá ið Heini Holm gjørdist

víkar kommuna flutti úr bankanum og í sparikassan, men tað vardi bara í tvey ár, so fór kommunan retur.

– Eftir at Føroya Spari- kassi valdi at skerja virk- semið í Kvívík so nógv, at tað bara var opið ein seinnapart um vikuna, fluttu vit aftur til Føroya Banka. Eg fólði meg snýtt- an av sparikassanum, sigur Heini Holm.

Og nú Føroya Sparikassi fer úr Kvívík, heldur borg- arstjórin, at júst tað verður ikki stóra bakkastið. Tað var longu fyri einum ári síðani, tá ið sparikassin minkaði um upplatingartíð- irnar, so at tænastan varð nógv skerd.